

Приложение №2.

Раздел „Лечебни растения“

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ.....	2
I. Въведение.....	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Стражица.....	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване.....	13
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове.....	17
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	18
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен.....	18

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

I. Въведение

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 98/2014 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Стражица за периода 2016-2020 г. е разработен настоящия Раздел „Лечебни растения“.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Стражица

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно на петна, някои се срещат по единично и се използват най-вече за лични нужди. На *Таблица 1.* е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Стражица:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Стражица за периода 2016-2020 г.

№	Вид	Местообитание	Разпространение	Статут на вида	Допустимо ползване	Прогнозни количества, кг.	Допустимо количество съгл. чл. 5 от Наредба №2, кг. (%)	Период на възстановяване съгл. чл. 6 от Наредба №2, години	Мерки за опазване
Дървесни лечебни растения									
1	Благун <i>Quercus conferta</i>	По сухи райони, в общинските гори	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
2	Бяла акация <i>Robinia pseudoacacia</i>	По слънчеви места, повсеместно	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят, кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
3	Бяла върба <i>Salix alba</i>	По поречията на реки и потоци	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	40%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
4	Габър <i>Carpinus betulus</i>	В районите с надморска височина от 500 до 1 000 м., в общинските гори	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
5	Дребнолистна липа <i>Tilia cordata</i>	Сенчести и умерено- влажни места из смесени широколистни гори и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят -10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

6	Едрolistна липа <i>Tilia platyphyllos</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
7	Зимен дъб <i>Quercus sessiliflora</i>	По предпланинските и планинските склонове до 1 600 м. н. в.	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
8	Клен <i>Acer</i>	На надморска височина до 1400 м.	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
9	Орех <i>Juglans regia</i>	До 400–500 м в припланинските области	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
10	Сребролистна липа <i>Tilia tomentosa</i>	Из паркове, покрай улици и пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят – 10 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
11	Червен дъб <i>Quercus borealis</i>	В пояса от 0/150 до 1 800 м. н. в.	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	кора	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
12	Черен бяз <i>Sambucus nigra L.</i>	В землищата на селата Виноград, Нова Върбовка и Камен	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят - 3 000 кг.	80%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

13	Черница <i>Morus</i>	В райони с по-висока температура	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 4 000 кг.	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
14	Ябълка <i>Malus domestica</i>	Повсеместно	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
Храсти, полухрасти и увивни растения									
15	Бръшлян <i>Hedera helix</i>	Гористи местности, в населени места	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
16	Бял имел <i>Viscum album</i>	Прикрепен по клоните на дърветата	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
17	Къпина <i>Rubus caesius</i>	Из храсталаци, като подлес в широколистни гори, на територията на сечища, пожарища, край пътища	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист плод	70% 80%	1 година Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
18	Люляк <i>Syringa vulgaris</i>	Добре осветени терени с леки, дренирани почви	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
19	Малина <i>Rubus idaeus L.</i>	Из храсталаци, като подлес в	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

		широколистни гори, на територията на сечища, пожарища, край пътища				плод	80%	Не е необходим	недопускащи увреждане на находищата
20	Мъждрян <i>Fraxinus ornus L.</i>	Из каменисти склонове	Самостоятелни съобщества	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	-	-	-	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
21	Обикновена шипка <i>Rosa canina</i>	Среща се предимно в землищата на с. Владислав, с. Виноград (Местности: „Дива нива“, „Хотулкозу“, „Дюшемето“, „Каин дере“), с. Благоево (местност „Старите лозя“), с. Николаево, с. Камен и с. Балканци	По единично, на групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод – 2 150 кг.	80%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
22	Смрадлика <i>Cotinus coggygria</i>	По сухи и каменисти почви из храсталаци и дъбови гори	На групи	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата
23	Трънка <i>Prunus spinosa L.</i>	Синори, пасища, пустеещи места, край пътища, в землището на гр. Стражица (местност „Тасладжа“)	Самостоятелни храстови съобщества	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

24	Червен (обикновен) глог <i>Crataegus monogyna</i>	Незалесени площи	Като подлес	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	плод, цвят – 16 900 кг.	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата
25	Черен глог <i>Crataegus pentagyna</i>	Храсталаци, по склонове	По единично	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	плод	80%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата
Тревисти лечебни растения									
26	Великденче <i>Veronica</i>	Горски крайнини, под дъбове	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък - 500 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата
27	Глухарче <i>Taraxacum officinale</i>	Край потоци, по ливади и тревисти места из целия район, най-разпространено е в землището на с. Нова Върбовка	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 3 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата
28	Дивораствяща мента <i>Mentha piperita</i>	В землищата на селата Теменуга и Водно	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата
29	Живовляк – едрolistен <i>Plantago major</i>	По тревисти места, покрай пътища и насипи; В землищата на селата Теменуга (местности: „Табакери“ и „Увалжата“) и Водно (местности: „Бързаковото“ и „Вала“)	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства на недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

30	Живовляк – ланцетовиден <i>P. Lanceolata</i>	По тревисти места, покрай пътища и насипи; В землищата на селата Теменуга (местности: „Табакери“ и „Увалжата“) и Водно (местности: „Бързаковото“ и „Вала“)	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
31	Жълт кантарион лечебен (Лечебна звъника) <i>Hypericum perforatum</i>	Сухи тревисти, каменисти и храсталачни местообитания; в землищата на гр. Стражица (местност „Казъл дере“), с. Николаево, с. Нова Върбовка (местност „Чернилката“)	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 1 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
32	Жълт кисел трън <i>Berberis vulgaris</i>	В храсталаци и сухи, каменисти и пясъккливи места	По единично	Под специален режим на опазване	лични нужди, стопански цели	Допустимите за събиране количества се определят годишно ¹	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
33	Змийско мляко <i>Chelidonium</i>	Каменисти, сенчести и открити влажни места	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 5 000 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

¹ Определят се годишно със заповед на Министъра на околната среда и водите допустими за събиране количества (билки) от естествените им находища, извън територията на националните паркове

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

34	Камшик лечебен <i>Agrimonia eupatoria</i>	Храсталаци, ливади, пасища и горски пътеки	-	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 8 200 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
35	Кокиче <i>Galantus</i>	Поляни и храсталаци	-	Защитен вид забранено събиране	-	-	-	-	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
36	Коприва обикновена <i>Utrica dioica</i>	Влажни и богати почви	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корен, стрък и листа – 15 000 кг.	70%	2 години, 1 година (лист)	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
37	Кукуряк <i>Helleborus odorus</i>	Храсталаци, поляни	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	корен	70%	2 години	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
38	Лайка <i>Matricaria chamomilla</i>	По ливади, поляни, край пътища из целия район; в землищата на селата Камен, Теменуга и Водно	На групи, на петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	цвят	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
39	Левурда <i>Allium ursinum L.</i>	Из сенчести широколистни гори до 1 200 м. надморска височина	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 640 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата
40	Лепка <i>Galium aparine</i>	Умерено сухи и умерено влажни поляни, ливади и пасища	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 3 000 кг.	70%	1 година	Добиване по методи и със средства недопускащи увреждане на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

41	Маточина <i>Melissa officinalis</i>	Храсталаци и влажни места, край пътища; в землищата на селата Владислав, Виноград, Николаево, Камен и Балканци	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък – 500 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на находищата
42	Мащерка <i>Thymus serpyllum</i>	Тревисти места, пътища, храсталаци	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на находищата
43	Медуница <i>Pulmonaria officinalis</i>	В храсталаци и влажни места в широколистните гори до 1 700 м. н. в.	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и средства на находищата
44	Минзухар <i>Crocus</i>	По ливадите, поляните, храсталаци, пасищата и др. на много места в страната, до 2 000 м. н. в.	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	семена	70%	2 години	Добиване по методи и средства на находищата
45	Пача трева <i>Polygonum aviculare L.</i>	Сухи местообитания	На петна	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	стъбло, лист – 270 кг.	70%	1 година	Добиване по методи и средства на находищата
46	Подбел <i>Tussilago farfara</i>	По влажни глинести брегове, сенчести и оголени места, ровове и насипи; в землищата на селата Владислав (местност „Саук бунар“), Камен	По единично	Не е защитен вид	лични нужди, стопански цели	лист	70%	1 година	Добиване по методи и средства на находищата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

		(местност „Балиново“), Балканци (местности „Казъл дере“ и „Новакова чешма“)							
47	Полски хвощ <i>Equisetum arvense</i>	По напоителните и отводнителните канали, изкопите, насипите, покрай жп линии	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	стрък – 17 600 кг.	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
48	Птиче просо <i>Lithosperium Officiale L.</i>	Из тревистите места и храсталаците, изоставените необработени площи, като плевел из нивите и другаде до 1 300 м. н. в.	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	семена	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
49	Ружа лечебна <i>Althaea officinalis</i>	По влажни места, из храсталаци, край реки и заблатени места; в землището на гр. Стражица (местност „Тасладжа“)	-	Защитен вид	забранено събиране	Забранено събирането на билки от лечебното растение от естественото му находище	-	-	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
50	Червен кантарион <i>Centaury</i>	Сухи тревисти и каменливи места, ливади и горски поляни	По единично	Под специален режим на опазване и ползване	лични нужди, стопански цели	стрък	70%	Не е необходим	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата
51	Черен оман <i>Symphytum officinale</i>	По влажни места из ливадите, край реките	-	Не е защитен вид	за лични нужди, стопански цели	лист, корен	70%	1 година (лист), 2 години	Добиване по методи и средства на недопускащи увреждане на находищата

Източник: Общинска администрация – Стражица, ТП ДГС – Горна Оряховица, Билкозаготвителен пункт – гр. Стражица

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляра на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Стражица се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Велико Търново за организирани билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Велико Търново;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ - Велико Търново обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Стражица;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на разрешителното за ползване.

По данни на общинска администрация - Стражица за периода 2013-2015 г. са издадени 11 бр. разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на общината. Разрешителните са издадени с различен срок на действие, т.е. периода е от 1 месец до 4 месеца, в зависимост от съответният месец, в който е подадено заявлението за бране и в зависимост от вида на лечебните растения.

При издаване на разрешителните са спазени следните условия:

- ✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- ✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти /ножици, сърп, нож/ - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- ✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и къшат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- ✓ Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- ✓ След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Съгласно Заповед №РД – 115/13.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите на основание на чл. 10., ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катарника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Със заповедта на Министъра на околната среда и водите се забранява събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения. Забранява се и разпределението на билки от горепосочените видове лечебни растения на билкозаготовителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба №5 от 19.07.2004 г. на МЗ, обн. ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горичцвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) *letsvaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.²

На територията на община Стражица към края на 2015 г. има 1 билкозаготовителен пункт.

---

² Съгласно Закона за лечебните растения билки за лични нужди са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Като основни причини за нарушаване на биологичното разнообразие от лечебни растения се открояват:

- Засилена експлоатация на ресурсите от лечебни растения в природата;
- Липса на реална, научно обоснована и практически утвърдена експериментална оценка за състоянието на популациите и на различните въздействия върху ресурсите от лечебни растения;
- Мероприятия, свързани със създаване на монокултури от иглолистни дървесни видове и др.;
- Рязка промяна в екологичните условия на средата, предизвикана от сечи, разораване на естествените тревни фитоценози, залесяване в безлесни райони;
- Прекомерна паша на едър и дребен добитък.

За изпълнение целите на ПООС 2016-2020 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Стражица, както и правилата и изискванията за събиране на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СТРАЖИЦА ЗА ПЕРИОДА 2016-2020 Г.

билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;

- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на Община Стражица се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии: Защитена местност „Железарци“, Защитена зона BG0000432 „р. Голяма река“, Защитена зона BG0000279 „р. Стара река“, Защитена зона BG0000231 „Беленска гора“ и Защитена зона BG0000610 „река Янтра“.

Опазването на лечебните растения, находящи се в тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановете документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица (Приета с Решение №398 от 20.12.2013 г., посл. изм. и доп. с Решение №623 от 30.04.2015 г.), както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на общината.